

Na jevišti zkoušeli féerii. V orchestru hrála baletní hudba. Hlediště bylo skoro úplně temné; lóže s ballustrádami plátnem pokrytými tměly se jak černé, hluboké skvrny. Na jevišti u opony nahoře i dole jako řada zlatých zoubků hořela světýlka, osvětlující neúplně veliké, neuspořádané jeviště.

Holčičky balerinky, oděné zcela po domácku v krátkých, jediných, černých sukýnkách, v kartonových krátkých figárkách, oblečených hned na kóšle, bez pásů, úplně volné, tančily tanec vil.

Tančily ve svých černých punčoškách ulicových, ale střevíčky, z velkých večerů odložené,

měly všechny duhové barvy. V rukou nesly oblouky květinové a když se seřadily a rozběhly, vypadaly jako putující rozkvetlá zahrada.

Byly mladé, pěkné a veselé. Tanec jim byl radostí, výrazem života. Dováděly s největší upřímností.

V pozadí jeviště na zlatém trůně seděla královna, mladá, krásná holčička v šedých šatech s černými lokýnkami, a čekala, až přijde na ni řada, až skončí tanec vil a promluví ona, jejich paní.

Ale taneční mistr v černé čepičce nebyl spokojen a dával opakovat malým hezkým holčičkám ve vysokých příčeskách tanec vil.

V kulisách objevil se sluha s cizím mladým mužem.

„Slečna Janotová!“ volal sluha.

Byla to královna, která seděla na zlatém trůně.

„Je na jevišti,“ odpověděl mu kdosi.

Sluha zašel k trůnu a odvolal slečnu Janotovou.

„Pan redaktor ‚Illustrovaného listu‘ vás hledá!“ řekl jí.

Holčička s lokýnkami sešla se stupňů trůně.

„Prosím!“ řekla s úsměvem mladému muži, který se jí představil. „Přejete si?“

„Přicházím vás prosit o podobiznu. Chceme ji přinést v listě v příštím čísle. Je to vaše druhá velká role od provdání Milošové — líbíte se!“

„Podobiznu?“ řekla rozpačitě Janotová. „Nemám jí!“

„Nechcete nám ji svěřit?“

„Ne, nemám! Řeknu vám to — nehněvejte se — neměla jsem nikdy peněz. Nedala jsem se ještě fotografovat.“

Redaktor, hezký hoch, se usmál.

„Tak se dejte, na účet listu — chceme ji mít — a jednu můžete pak dát svému milému,“ zakoketoval.

Holčička všeka smutna odvětila:

„Nemám milého, nemám již milého!“

„Měla jste? Velmi jste ho milovala? A zradil vás?“ ptal se a uhadoval mladý muž.

„Háne!“ obrátila se k inspicientovi a utřela slzy. „Přijdu?“

„Ne, kdo ví, nebude-li se akt opakovat!“ odpověděl mimo kmitnuvší se inspicient.

Baletní hudba v orchestru zahrála znovu a víly v černých bavlněných sukýnkách zatančily tanec vil, šustíce papírovými růžemi.

Slečna Janotová odpověděla redaktorovi:

„Nezradil mne, ne, nezradil. Je to smutnější a strašlivější než zrada, co mne potkalo.“

„A smím vědět, co?“ zeptal se redaktor. Slečna nemohla odpovědět pro pláč.

„Měli jsme se dlouho rádi,“ počala vypravovat po chvíli. „On byl nemocný, dlouho postonával. Byl lékárníkem a byl selský syn... Když se nemoc nelepšila, odejel stonat domů k matce. Nenadáli jsme se, že se stane naším nepřitelem. Loučili jsme se smutně. Měla jsem ho ráda, nikoho jiného na světě nemám a nebudu už mít. Slíbila jsem mu, že mu budu psát, že na něj nezapomenu, že budu toužebně očekávat, až se vrátí zdrav, a až počneme žít spolu krásný život.“

Psala jsem mu tři listy za sebou. Všechno, co jsem cítila a myslila, jsem psala, všechna jsem se prozradila pravdivě a vášnivě.

Za týden přišel jeho list. Psal mně smutně, proč mu nepíšu, zda zapomínám? Nechápala jsem, co se děje, kdo mu nedodává mých listů.

Psala jsem mu znova čtvrtý list, pak pátý a šestý.

Přišlo opět jeho psaní, smutnější než prvý list. Psal mně zoufaleji, proč jsem neměla a nemám za celou tu dobu slova pro něho, připomínal mi všechny sliby, všechny krásné chvíle naší lásky, opakoval něžná slovíčka, jmenoval všechna místa v zahradách a chrámech, kde byla pronesena. Vzpomínal našeho prvního jara, které jsme spolu žili, vzpomínal mladých keřů, které tehda kvetly, forsitií na

Petříně, kalin v sadech Chotkových, pod nimiž jsme si slíbili, že se nerozejdeme nikdy.

Psala jsem mu psaní lásky, obdivu a slibů. Psaní mládí a vděčnosti za všechno, co dal a dává.

Psaní jsem rekomandovala. Za tři dny přišel jeho dopis a v něm jediná řádka:

„Proč jsi mne zradila?“

Pochopila jsem nyní jistě, že mu nedávají mých listů, že je tam sám, bez útěchy, že těžce trpí a usmyslila jsem si jeti za ním, vysvětliti mu vše, utěšiti jej.

Neměla jsem peněz, víte, živím matku, v divadle jsem měla dosud dvacetpět zlatých měsíčně, musela jsem vyšívat monogramy, abych se užívala, ale sebrala jsem poslední, jenom na cestu k němu, bez myšlenky, co bude pak, a jela jsem. Bylo to dvě hodiny cesty od dráhy. Všude ležel čerstvý sníh. Šla jsem pěšky do vesnice, prošlapávala si cestu. Slunce zapadalo a barvilo bílou pláň barvou temných růží.

Obloha byla jasně blankytná. Uviděla jsem věže a zámek v jeho rodné obci. Srdce mi hlasitě bušilo. Počala jsem si ho živě představovat, jeho bílé krásné čelo, jeho jemnou tvář a na ní blede ruměnce, rty, které líbávaly moje rty. Chvěla jsem se radostí, chladem a únavou.

Bledě oranžové stěny zámku objevily se v bílém parku pod modrou oblohou. Bylo to velmi něžné. Za parkem u rybníka stál jejich statek.

Myšlenka, že ho uvidím, že políbí mou ruku, jako to vždy činíval, dívaje se při tom zaníceně na mne, že ho budu hladit, že budu s ním a že jistě celá ta chvíle bude ještě nějak jako vždy, nečekané krásná, mne všecku pobláznila.

Zafukala jsem na zamčené dveře.

Ozval se pes, pak kroky.

Vyšla stařena, přísná a zamračená.

„Co pak chcete?“ zeptala se.

Vyložila jsem jí, proč přicházím.

„A to jste vy ta aktérka?“ řekla. „A vy myslíte, že mám syna pro vás, že jsem ho vychovala pro komediantku?“

Ujistila jsem ji, že s ním promluví pouze několik slov, že jej utěším a ujistím, že jsem ho neradila.

„To jsem všechno tyhle marnosti četla ve vašich psaních a proto jsem jich ani synovi nedávala!“

„Ale on trpí,“ řekla jsem.

„Protože ho máte! Jděte jenom po svých!“

Zaprosila jsem ji ve jménu božím. Poklekla jsem na práh před ní.

„Raději syna na prkně uvidím, než bych vás tam pustila!“ řekla a zamkla přede mnou.

Byla noc. Musela jsem na dráhu. Neměla jsem však krejcaru peněz; ale to nebylo zlé! Strašné bylo, že jsem krok za krokem se vzdalovala od něho, nenávratně se vzdalovala.

Věděla jsem, že za zamčenými dveřmi je on, smysl mého života, zraněn mnou, proti mé vůli, že ho tam zanechávám bez útěchy, že mi zabránili potěšit ho, že je dva dny před svátky vánočními, že v nich zůstane ve svém smutku, bez mého slova, bez mé lásky, že ani mé listy, ani můj hlas k němu nevniknou.

A čím jsem strašlivěji cítila tento krutý, bezpochybný osud, čím jsem se víc vmýšlela do něho a přibližovala se mu, tím dál mne odnášely vlastní kroky a vzdalovaly možnosti utěšit ho.

Odcházela jsem městem a plakala potichu.

V polích jsem se rozplakala hlasitě, jako zbloudivé dítě, zastavovala se, hleděla zpět k setmělému městu, ohlížela se, volala jeho jméno.“

Balerinky končily tanec vil.

Seskupily se v kruhu a z prutů růžových utvořily loubí ve středu jeviště.

Solová tanečnice vycházela v široké, organtínové sukni, v černých punčochách a červené bluze

před rampu a počala bodat špičkami střevíčků staromodní tanec.

Inspiciient volal:

„Slečna Janotová!“

„Hned!“ odpověděla a snažíc se dopověděti svou historii stručně řekla:

„Přednosta stanice mi půjčil peníze na cestu k domovu. Dva dny na to o Štědrém večeru dostala jsem psaní od něho. Stálo tam, že nesnesl mé zrady — mé bezcitnosti, že jsem mu nepsala, ani ho nenavštívila — že proto umírá, že se — otrávil — že mi posílá všechny své slzy a všechen žal věrného srdce! Vidíte, že nemám milého a že nemám komu dát podobiznu!“ zaštkala.

Inspiciient volal znovu:

„Slečna Janotová!“

Holčička s černými lokýnkami odskočila z kulisy a vystoupila na zlatý trůn.

1904.

PŘEVEZ, PŘEVEZ, PŘEVOZNIČKU . . .

Panu J. S. MACHAROVÍ.

Nepovažujte, prosím, tento příběh za smutný.
Neudálo se nikdy radostnějšího.